

18. Interpelácia poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky E. Horváthovej na ministerku zdravotníctva Slovenskej republiky Z. Zvolenskú podaná 7. februára 2014 vo veci nákupu elektrickej energie v roku 2013 niektorými nemocnicami v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR

Eva Horváthová
poslankyňa NR SR

SEKRETARIAT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 07-02-2014		
Číslo spisu: PREAS-104/2014		
Listy: 11-	Prílohy: 1/6	
RZ	ZH	LU

Zuzana Zvolenská

ministerka zdravotníctva Slovenskej republiky

V Bratislave 7.2.2014

Vážená pani ministerka,

v súlade s článkom 80 Ústavy Slovenskej republiky a § 129 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov si Vám dovoľujem podať interpeláciu vo veci nákupe elektriny na r. 2013 niektorými nemocnicami v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

Podľa informácií zverejnených na viacerých webových stránkach mali v r. 2013 tri z najväčších nemocníc na Slovensku, konkrétne Univerzitná nemocnica Louisa Pasteura Košice (ďalej len „UNLP Košice“), Univerzitná nemocnica Bratislava (ďalej len „UNB“), a Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica (ďalej len „FNsP F. D. Roosevelta BB“) nakupovať elektrinu za príliš vysoké ceny.¹ Vyplýva to z analýzy nákupov elektrickej energie deviatich z desiatich najviac obstarávajúcich nemocníc v r. 2013, ktorú vypracovala mimovládna organizácia Transparency International Slovensko (ďalej len „analýza“).² Analýza bola zverejnená na blogu Transparency International Slovensko dňa 24.1.2014.

UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB sú zdravotníckymi zariadeniami v pôsobnosti ministerstva. Podľa § 100 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov riaditeľov zdravotníckych zariadení v pôsobnosti ministerstva menuje a odvoláva minister zdravotníctva.

Podľa zverejnených údajov ministerstvo plánovalo ešte začiatkom septembra 2012 zamedziť drahým nákupom nemocníc prostredníctvom centrálneho verejného obstarávania, od tohto zámeru však upustilo: „Od takéhoto postupu si sľubovalo úsporu približne 10 percent, keďže takýto nákup by svojím objemom pritiahol viacerých hráčov na trhu a obmedzil priestor na neehospodárne nákupy. Avšak, už pár dní nato zasielalo ministerstvo nemocniciam list, v ktorom im nariaďovalo, aby si jednotlivé organizácie zabezpečili dodávku elektrickej energie samostatne, s odôvodnením, že vzhľadom k náročnosti procesu centrálneho verejného obstarávania nebolo možné ukončiť tento proces načas.“²

¹ <http://transparency.blog.sme.sk/c/347341/Velke-nemocnice-nakupovali-elektroinu-najdrahsie.html>

<http://ekonomika.sme.sk/c/7081541/velke-nemocnice-nakupili-drahu-elektroinu.html>

<http://hn.hnonline.sk/slovensko-119/statne-nemocnice-kupuju-elektroinu-predrazene-602885>

² <http://transparency.blog.sme.sk/c/347341/Velke-nemocnice-nakupovali-elektroinu-najdrahsie.html>

Otázne je, prečo neboli nemocnice o takejto závažnej skutočnosti informované skôr a tiež prečo ministerstvo nezačalo s procesom centrálneho verejného obstarávania vzhľadom na jeho náročnosť v takom čase, ktorý by umožnil jeho riadnu a včasnú realizáciu.

Väčšina z analyzovaných nemocníc napriek nečakanej situácii vyhlásila verejnú súťaž, zaujímavý spôsob nákupu elektriny na rok 2013 však zvolila UNLP Košice (**predĺženie zmluvy, verejné obstarávanie sa podľa zverejnených informácií nemalo konať**) a UNB [**rokovacie konanie bez zverejnenia**; novelou zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 25/2006 Z. z.“) účinnou od 1.7.2013 bol tento pojem zmenený na „priame rokovacie konanie“].²

Dôvodom spomínaného postupu malo byť u UNB neskoré informovanie ministerstva „o zrušení centrálneho obstarávania“² a zabránenie možného ohrozenia životov pacientov² a u UNLP Košice „časová tieseň“.³ **Rozhodnutie UNLP Košice a UNB vynechať verejnú súťaž sa však napriek uvádzaným dôvodom nejaví byť nevyhnutné, keďže iné analyzované nemocnice takýto postup nevyužili a dokázali uzavrieť zmluvy s dodávateľmi elektriny na základe realizácie verejnej súťaže** (táto poznámka sa netýka Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb, keďže v analýze bol hodnotený jeho nákup elektriny až na rok 2014).²

Výsledné ceny za dodávku elektriny v r. 2013 dohodnuté UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB majú byť podľa analýzy neprimerane vysoké a nemožno ich údajne odôvodniť ani zlou platobnou disciplínou predmetných nemocníc.² Navyše je v tejto súvislosti potrebné uviesť, že pri väčšom odbere majú odberatelia zvyčajne možnosť vyjednať si nižšiu cenu.

UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB spĺňajú atribúty verejného obstarávateľa v zmysle § 6 ods. 1 písm. d) v spojení s § 6 ods. 2 zákona č. 25/2006 Z. z. Čo sa týka druhu zákazky, vzhľadom na dostupné zverejnené údaje o dohodnutom množstve dodávky elektriny na rok 2013, priemernú cenu za 1 MWh a znenie § 4 zákona č. 25/2006 Z. z. účinné od 8.3.2012 do 30.6.2013 sa domnievame, že u UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB išlo v predmetnom prípade o nadlimitné zákazky.

V zmysle § 24 ods. 2 zákona č. 25/2006 Z. z. (účinného v čase do 30.6.2013, ale aj v súčasnosti), ktorý sa vzťahuje na zadávanie nadlimitných zákaziek, sa verejná súťaž vyhlasuje pre neobmedzený počet záujemcov. FNsP F. D. Roosevelta BB síce vyhlásila verejnú súťaž, mal sa však prihlásiť iba jeden záujemca - ENERGA Slovakia s.r.o. Pri zvolenom postupe UNLP Košice a UNB vzhľadom na vynechanie súťaže vôbec nie je možné zistiť potencionálnych dodávateľov, ktorí by v r. 2013 mali záujem elektrinu dodávať za nižšiu cenu ako zazmluvnení dodávatelia. Takíto záujemcovia boli totiž následkom rozhodnutia UNLP Košice, ako aj UNB úplne vylúčení. Podľa § 24 ods. 5 zákona č. 26/2005 Z. z. účinného do 30.6.2013 sa v rámci rokovacieho konania vyhlasuje pre neobmedzený počet záujemcov (prípadne pre obmedzený počet záujemcov) len rokovacie konanie so zverejnením, nie však rokovacie konanie bez zverejnenia.

³ <http://hn.hnonline.sk/slovensko-119/statne-nemocnice-kupuju-elektrinu-predrazene-602885>
<http://ekonomika.sme.sk/c/7081541/velke-nemocnice-nakupili-drahu-elektrinu.html>

Domnievame sa, že najmä vzhľadom na nižšie uvedené všeobecne záväzné ustanovenia sa postup ministerstva a nemocníc UNLP Košice a UNB nejavi byť v súlade s toho času účinným zákonom č. 26/2005 Z. z., pretože zjavne neboli dodržané princípy ustanovené v toho času účinnom § 9 ods. 4 zákona č. 26/2005 Z. z.

Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 26/2005 Z. z. účinného od 8.3.2012 do 30.6.2013 verejný obstarávateľ a obstarávateľ sú povinní **pri zadávaní zákaziek postupovať podľa tohto zákona**. V zmysle § 9 ods. 4 zákona č. 26/2005 Z. z. účinného od 8.3.2012 do 30.6.2013 **pri zadávaní zákaziek sa musí uplatňovať princíp rovnakého zaobchádzania, princíp nediskriminácie uchádzačov alebo záujemcov, princíp transparentnosti a princíp hospodárnosti a efektívnosti**.

Podľa § 24 ods. 1 za predpokladu súladu s princípmi ustanovenými v § 9 ods. 4 zákona č. 26/2005 Z. z. účinného do 30.6.2013 sú pri zadávaní nadlimitných zákaziek vo verejnom obstarávaní postupmi verejná súťaž, užšia súťaž, rokovacie konania a súťažný dialóg (predĺženie zmluvy absentuje). Podmienky, za splnenia ktorých možno použiť rokovacie konanie bez zverejnenia, sú taxatívne vymenované v § 58 zákona č. 26/2005 Z. z. účinného od 8.3.2012 do 30.6.2013. Jednou z nich je aj podmienka podľa písmena c) uvedeného ustanovenia, podľa ktorej musí ísť o **mimoriadnu udalosť nespôsobenú verejným obstarávateľom, ktorú nemohol predvídať, a vzhľadom na vzniknutú časovú tieseň nemožno uskutočniť verejnú súťaž, užšiu súťaž ani rokovacie konanie so zverejnením**; za mimoriadnu udalosť sa považuje najmä živelná pohroma, havária alebo situácia bezprostredne ohrozujúca život alebo zdravie ľudí alebo životné prostredie.

Nemožnosť uskutočnenia zákonom vyžadovaných spôsobov verejného obstarávania (teda umožnenia súťaže medzi viacerými uchádzačmi a dohodnutia čo najvýhodnejšej ceny) sa prípade UNB nejavi byť akceptovateľná, keďže väčšina analyzovaných nemocníc po oznámení ministerstva realizovala práve verejnú súťaž.

Ako ešte pochybnejší sa javí postup UNLP Košice, keďže zo zverejnených informácií vyplýva, že pravdepodobne nevyužila ani možnosť rokovacieho konania bez zverejnenia,² pokým väčšina nemocníc realizovala napriek krátkosti času verejnú súťaž.

Ak mimoriadna udalosť, ktorej následkom je časová tieseň, spočíva v neprofesionálnom prístupe iného štátneho orgánu vo vzťahu k obstarávateľovi, ktorý je financovaný z verejných zdrojov, ako tomu bolo aj v tomto prípade v podobe oneskoreného postupu štátneho orgánu, resp. pôvodne plánovanej centrálnej obstarávacej organizácie (v predmetnom prípade ministerstva), ktorý vznik takejto mimoriadnej udalosti vlastne spôsobil, vyvoláva to vážne pochybnosti s ohľadom na možnú účelovosť takéhoto konania, a to aj z nebarlivosti. Takéto prípady by sa podľa môjho názoru nemali považovať za mimoriadne udalosti bez podrobnejšieho preskúmania každého jednotlivého prípadu.

Centrálnou obstarávacou organizáciou na účely zákona č. 26/2005 Z. z. je podľa § 10 od. 1 písm. a) zákona č. 26/2005 Z. z. účinného od 8.3.2012 do 30.6.2013 verejný obstarávateľ, ktorý zabezpečuje tovary alebo služby určené pre verejných obstarávateľov alebo zadáva zákazky alebo uzaviera rámcové dohody určené pre verejných obstarávateľov.

Podľa môjho názoru je v tejto súvislosti dôležité upriamiť pozornosť na čl. 2 ods. 2 Ústavy SR a § 10 ods. 4 zákona č. 26/2005 Z. z. účinný od 8.3.2012 do 30.6.2013. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy SR **štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.** V zmysle § 10 ods. 4 zákona č. 26/2005 Z. z. účinného od 8.3.2012 do 30.6.2013 je **centrálne obstarávacia organizácia podľa § 10 od. 1 písm. a) zákona č. 26/2005 Z. z. povinná postupovať pri centrálnom verejnom obstarávaní podľa tohto zákona.**

Dovoľujem si tiež pripomenúť, že v zmysle Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2012-2016 (ďalej len „Programové vyhlásenie“) patrí ku **klúčovým úlohám vlády aj konsolidácia verejného zdravotníctva „s dôrazom na jeho finančnú stabilizáciu“.** Vláda v 6. časti Programového vyhlásenia týkajúcej sa kvality života **garantovala „starostlivosť o zdravie občanov v spoločnosti, ktorú musí opäť rozhodne prevziať revitalizované a stabilizované verejné zdravotníctvo“.** Súčasná vláda v uvedenom dokumente tiež vyhlásila, že *„zdravie občanov je najväčšia hodnota a zdroj bohatstva spoločnosti, ktoré treba chrániť a rozvíjať. Poslaním zdravotníctva je významne prispievať k zvyšovaniu kvality života občanov.“*

Podľa zverejnených informácií *„Ak by nemocnice (ide o UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB) boli schopné vytendrovať elektrinu za trhovú cenu, ich celková ročná úspora mohla dosiahnuť až 450-tisíc eur.“*⁴ Je nesporné, že suma neprimerane vynaložená UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB na nákup elektriny v r. 2013, mala byť použitá na iné nevyhnutné výdavky nemocníc a na kvalitnejšie poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Podotýkam, že vo verejnom obstarávaní by mal byť vždy chránený verejný záujem, malo by byť transparentné, hospodárne a efektívne. Je potrebné zdôrazniť, že vynakladanie finančných prostriedkov nemocníc na nevhodný nákup elektriny nemožno ponechať bez povšimnutia, ani bez vyvodenia zodpovednosti - najmä s prihliadnutím na následný nevyhnutný negatívny dopad na pacientov, ako aj na súčasnú nepriaznivú ekonomickú situáciu a zadlženosť nemocníc. Vyvodenie zodpovednosti mal žiadať aj predseda Lekárskeho odborového združenia MUDr. Peter Visolajský: *„Sú za tým konkrétni ľudia, ktorí by mali, ako v každej inej profesii, niesť zodpovednosť a následky za svoje pochybenie“.*⁴

Na záver by som sa rada vyjadrila k schvaľovaniu nákupov nemocníc ministerstvom: Ako informovala hovorkyňa ministerstva Martina Lidinská, príjmy a výdavky nemocníc v pôsobnosti ministerstva má ministerstvo kontrolovať každý mesiac a ich nákupy nad určitú sumu *„musí ministerstvo schváliť“.*⁵ Je však potrebné pozastaviť sa nad kritériami hodnotenia používanými ministerstvom v rámci tohto postupu. Podľa ministerstva má údajne byť *„prejavom obozretného a zodpovedného prístupu vedenia“* napr. zadanie zákazky UNLP Košice na nákup osobného motorového vozidla s predpokladanou hodnotou 31 666,6600 eur bez DPH⁶ (malo by teda ísť o viac ako 37 900 eur vrátane DPH⁷). UNLP Košice je spomínaná aj vyššie v súvislosti s údajným vynechaním verejného obstarávania na dodávku elektriny na r. 2013.

⁴ <http://hn.hnonline.sk/slovensko-119/statne-nemocnice-kupuju-elektinu-predrazene-602885>

⁵ <http://ekonomika.sme.sk/c/7081541/velke-nemocnice-nakupili-drahu-elektinu.html>

⁶ <https://www.uvo.gov.sk/evestnik/-/vestnik/230679>

⁷ <http://kosice.korzar.sme.sk/c/7083839/kosicka-nemocnica-potrebuje-drahsie-auto-ako-urad-vlady.html>

Zaujímalo by ma preto, či podľa Vášho názoru možno predmetné konanie vedenia UNLP Košice v oboch prípadoch hodnotiť ako obozretné a zodpovedné aj voči pacientom.

Na základe vyššie uvedeného sa na Vás preto obraciam formou tejto interpelácie a dovoľujem si Vás požiadať o zodpovedanie nasledujúcich otázok:

1. *Prečo nezačalo ministerstvo uskutočňovať centrálnu verejnú obstarávanie dodávok elektriny na r. 2013 pre nemocnice v jeho pôsobnosti vzhľadom na náročnosť procesu centrálnu verejnú obstarávania skôr?*

2. *Kedy v roku 2012 bola odoslaná informácia nemocniciam v pôsobnosti ministerstva o neuskutočnení centrálnu verejnú obstarávania ministerstvom na dodávku elektriny pre nemocnice na rok 2013? Prečo ministerstvo neoznámilo nemocniciam túto závažnú skutočnosť skôr?*

3. *Považujete konanie ministerstva v r. 2012 spočívajúce v upustení od centrálnu verejnú obstarávania a informovanie nemocníc v príslušnom termíne a následné konanie nemocníc v pôsobnosti ministerstva UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB v súlade s princípmi uvedenými v toho času účinnom ustanovení § 9 ods. 4 zákona č. 26/2005 Z. z.?*

4. *Považujete konanie ministerstva v r. 2012 spočívajúce v upustení od centrálnu verejnú obstarávania a informovanie nemocníc v príslušnom termíne a následné konanie UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB v súlade so základnými princípmi etiky vo verejnom obstarávaní podľa Etického kódexu verejnú obstarávania pre ministerstvo, ako sú čestnosť, profesionalita a chápanie verejnú obstarávania ako činnosti vo verejnom záujme?*

5. *Ako hodnotíte predražný nákup elektriny v r. 2013 UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB, v ktorých sa v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 576/2004 Z. z. v znení zákona č. 489/2008 Z. z. poskytuje zdravotná starostlivosť ako služba vo všeobecnom hospodárskom záujme, vo vzťahu k pacientom? Nemala by byť následkom takéto konania vzhľadom na jeho negatívny dopad, najmä na pacientov, snaha ministerstva o nápravu a vyvodenie zodpovednosti?*

6. *Zvažujete vyvodenie zodpovednosti za postup, následkom ktorého bol nevhodný nákup elektriny na rok 2013 príslušnými nemocnicami v pôsobnosti ministerstva?*

7. *Bolo upustenie od centrálnu verejnú obstarávania v r. 2012 a následný postup zadávania zákaziek nemocnicami v pôsobnosti ministerstva (najmä nemocnicami UNLP Košice, UNB a FNsP F. D. Roosevelta BB) na dodávku elektriny na rok 2013 predmetom kontroly Úradu pre verejnú obstarávanie? Ak nie, zvažujete sa v tejto veci obrátiť na Úrad pre verejnú obstarávanie?*

8. *Podľa akých kritérií hodnotenia postupuje ministerstvo pri schvaľovaní nákupov nemocníc? Bolo akékoľvek doterajšie schvaľovanie takýchto nákupov predmetom nezávislej finančnej kontroly (napr. následnej finančnej kontroly ministerstva alebo kontroly zo strany NKÚ)?*

S úctou

Eva Horváthová